

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ และเนื่องจากมนุษย์ คือ สัตว์สังคม จึงมีการอยู่ร่วมกันโดยยึดถือระเบียบแบบแผน ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีในการดำรงชีวิตร่วมกันโดยอาศัยภาษาเป็นสื่อ ในแต่ละสังคมประกอบด้วยคน หลากหลายเชื้อชาติ และหลากหลายภาษาด้วยกัน จึงมีการใช้ภาษาในการติดต่อมากกว่าหนึ่ง ภาษา ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกันนอกจากมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการแล้ว ยังมี ภาษาไทยถิ่นอีกมากมายหลายภาษา เช่น ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่น ใต้ ภาษาไทยครั้ง ภาษาไทยพวน ภาษาไทยโขง ภาษาไทยตากใบ และภาษาชนกลุ่มน้อยอื่นๆ อีกมากมาย แต่สังคมย่อยในสังคมใหญ่ก็จะมีภาษาของแต่ละสังคมเป็นเครื่องมือในการ ติดต่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด แบบแผน ศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิต และขนบธรรมเนียม ประเพณีของแต่ละสังคม

ภาษาถิ่นเป็นภาษาย่อยของภาษาใดภาษาหนึ่ง การศึกษาภาษาถิ่นจะช่วยทำให้เกิด ความเข้าใจถึงความเป็นมาของภาษา เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของสังคมผู้ใช้ภาษาถิ่น นั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ภาษาถิ่น ช่วยให้เจ้าของภาษาถิ่นได้ตระหนักถึง คุณค่าในวัฒนธรรมภาษาถิ่นของตนอันเป็นเอกลักษณ์และรากฐานวัฒนธรรมโดยส่วนรวมของคน ในชาติ

การเรียกชื่อภาษาถิ่น นักภาษาจะเรียกตามเชื้อชาติ เรียกตามสภาพภูมิศาสตร์ หรือ สภาพภูมิประเทศ เรียกตามวัฒนธรรมประเพณี เรียกตามการเมืองการปกครอง และเรียกตามที่ ชนชาติอื่นหรือพวกเดียวกันเรียก (จรรยา นามวงศ์, 2551)

ภาษาไทยถิ่นตากใบ หรือภาษาเจ๊ะเห เป็นภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่มหนึ่ง ที่พูดกันมากตั้งแต่ อำเภอปานาเระและอำเภอสายบุรีของจังหวัดปัตตานี ลงไปจนถึงชายแดนไทย - มาเลเซียฝั่ง ตะวันออก โดยเฉพาะอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส รวมถึงในเขตอำเภออื่นๆ ของจังหวัด นราธิวาสด้วย นอกจากนี้ ภาษาไทยถิ่นตากใบ ยังใช้พูดกันในกลุ่มคนมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐ กลันตันของมาเลเซียอีกด้วย ถือเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีการใช้คำที่แตกต่างจาก

ภาษาไทยถิ่นใต้ทั่วไปค่อนข้างมาก คำพูดและสำเนียงภาษาได้สร้างความพิศวงแก่ชาวใต้ด้วยกันเอง รวมไปถึงชาวไทยกลุ่มอื่นด้วย คือสำเนียงพูดเสียงชาวใต้ผสมกับภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นตากใบมีวิวัฒนาการมาจากภาษาสุโขทัยโดยตรง เพราะในตากใบก็มีตำนานที่เกี่ยวข้องกับเมืองเหนือ เช่น กรุงสุโขทัย จนทำให้ภาษามีเอกลักษณ์เฉพาะ ตำนานเล่าว่าตากใบเคยอยู่ภายใต้การปกครองของสุโขทัย จึงมีขุนนางสุโขทัยเดินทางมาปกครองต่างพระเนตรพระกรรณ จึงสันนิษฐานว่าเป็นเมืองเก่า เพราะมีกำแพง วัง และวัด พบหลักฐานเป็นปรักหักพังที่บ้านโคกอิฐ และเมื่อมีขุนนางสุโขทัยเดินทางมาที่ตากใบย่อมต้องมีข้าทาสบริวารตามมาหลายคน ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้วัฒนธรรมภาษาพูดของเมืองเหนือจึงผสมผสานกับภาษาชาวตากใบ และวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น สถาปัตยกรรมในวัด ไม่ว่าจะเป็นวิหาร ศาลาการเปรียญ จึงมีรูปแบบและศิลปะค่อนข้างไปทางเหนือ ส่วนตำนานที่สองกล่าวถึงชาวสุโขทัยที่ติดตามช้างเชือกสำคัญมาทางเมืองใต้ ในที่สุดจึงมาตั้งหลักแหล่งที่ตากใบ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีชื่อหมู่บ้าน และตำบลเกี่ยวข้องกับช้าง เช่น บ้านไพรวัลย์ มาจากคำว่า บ้านพลายวัลย์ สถานที่ช้างลงอาบน้ำ ภาษาไทยถิ่นตากใบยังแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มตากใบ และกลุ่มพิเทน ซึ่งภาษาไทยถิ่นตากใบนี้ใช้ในกลุ่มชาวไทยพุทธในอำเภอตากใบ และอำเภออื่นๆ ในจังหวัดนราธิวาส ส่วนกลุ่มภาษาพิเทนนั้นใช้ในกลุ่มชาวบ้านในอำเภอทุ่งยางแดง อำเภอกะพ้อ อำเภอปานาเระ และอำเภอสายบุรีในจังหวัดปัตตานี นอกจากนี้ภาษาไทยถิ่นตากใบยังมีความใกล้เคียงกับภาษาถิ่นสะกอม ที่ใช้ในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา อีกด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2553. <http://th.wikipedia.org>)

ซึ่งปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีอิทธิพลกับชาวบ้าน ประกอบกับการได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น พ่อแม่ส่งเสริมให้บุตรหลานใช้ภาษาไทยมาตรฐาน จึงทำให้การใช้ภาษาถิ่นตากใบนั้นเริ่มมีลดน้อยลง และมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะจัดทำศัพทานุกรมภาษาไทยถิ่นตากใบขึ้นเพื่อเป็นการเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบไว้ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปมากกว่านี้ หรืออาจจะเกิดการสูญหายของภาษาขึ้นในวันข้างหน้า และเพื่อเป็นการเริ่มต้นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาถิ่นตากใบด้านอื่นๆต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบไว้ในรูปของศัพทานุกรม
2. เพื่อเปรียบเทียบหน่วยเสียงระหว่างภาษาไทยถิ่นตากใบกับภาษาไทยมาตรฐาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบ
2. ช่วยให้ผู้สนใจภาษาไทยถิ่นตากใบ และผู้ใช้ภาษาถิ่นอื่นได้รู้ความหมายของคำภาษาไทยถิ่นตากใบ
3. เป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมทางด้านภาษาไทยถิ่นตากใบ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
4. เป็นแนวทางในการศึกษาภาษาไทยถิ่นตากใบในด้านอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษาถิ่นตากใบ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส แบ่งขอบเขตการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ประเด็น

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างผู้บอกภาษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวไทยพุทธที่พูดภาษาไทยถิ่นตากใบ มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอตากใบตั้งแต่เกิด และมีอายุระหว่าง 40 – 60 ปี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะทำการรวบรวมคำศัพท์พื้นฐานภาษาตากใบที่ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวตากใบ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยให้รูปแบบในการแบ่งหมวดคำศัพท์ของ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2544) (อ้างในนันทิพัฒน์ เพ็งแดง, 2550) ซึ่งมีคำศัพท์จำนวนไม่ต่ำกว่า 500 คำ

2.2 นำคำศัพท์ที่เก็บรวบรวมมาเทียบเคียงกับภาษาไทยมาตรฐาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. งานวิจัยนี้มุ่งเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบ และความหมายของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบที่ใช้ในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
2. การเขียนคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นตากใบ บันทึกโดยใช้สัญลักษณ์ทางสัทศาสตร์และใช้อักษรไทยกำกับตามระบบอักษรวิธีภาษาไทยมาตรฐาน
3. การเก็บรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบจะเก็บไว้ในรูปของศัพท์านุกรมซึ่งแยกเป็นหมวดหมู่ตามแนวของ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2547) (อ้างในนันทิพัฒน์ เพ็งแดง, 2550)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาษาไทยถิ่นตากใบ หมายถึง ภาษาที่มีใช้อยู่ในกลุ่มชาวไทยพุทธที่อาศัย อยู่ในอำเภอตากใบ และอำเภออื่นๆในจังหวัดนราธิวาส บางอำเภอในจังหวัดปัตตานี และชาวไทยบางส่วนในประเทศมาเลเซีย

คำศัพท์พื้นฐาน หมายถึง คำศัพท์ที่พบเห็นและใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่หมวดธรรมชาติ สัตว์ อวัยวะ บ้าน ต้นไม้ บุคคล อุปกรณ์ทำสวน อาหาร สถาบันทางสังคม บริบททางวัฒนธรรม คำศัพท์เฉพาะ ไวยากรณ์ ตามแนวของ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2544) (อ้างใน นันทิพัฒน์ เพ็งแดง, 2550)

ผู้บอกภาษา หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลต่างๆ เช่น คำ คำอ่าน และความหมายของคำในภาษาไทยถิ่นตากใบในตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

ศัพท์านุกรม หมายถึง การจัดเก็บคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตากใบ โดยรวบรวมคำศัพท์ไว้เป็นหมวดหมู่ตามแนวของวิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2544) (อ้างใน นันทิพัฒน์ เพ็งแดง, 2550)